

УДК 323.1
ББК 66.041

ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНО-ПЕРСОНАЛЬНОЇ АВТОНОМІЇ: ДОСВІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЗУНР

М. М. Гон

*Рівненський державний гуманітарний університет;
33027, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12;
тел. +38 (098) 2702863; e-mail: gon.maksym@gmail.com*

У статті з'ясовано витоки принципу національно-персональної автономії та її сутність, обстоювання принципу автономізму як засобу захисту інтересів «своїх» тими соціальними групами, члени яких сповідують спільні соціокультурні цінності. Особливістю запровадження національно-персональної автономії в Західноукраїнській Народній Республіці автор вважає те, що політичні еліти цієї держави намагалися втілити її в суспільну практику в умовах воєнно-політичного конфлікту.

Ключові слова: національно-персональна автономія, екстериторіальна автономія, Західноукраїнська Народна Республіка, національні меншини, євреї.

Завдання гармонізації взаємодії тих соціальних груп, котрі об'єднані різними релігіями, привертає увагу дослідників до досвіду держав, які в різний час запроваджували практику територіальної чи екстериторіальної автономії. У цьому контексті традиційним стало покликання вітчизняних учених до досвіду державотворення 1917-1920 рр. Однак, як у випадку з дослідженнями В. Устименка [18] та А. Шевченка [20], такі ретроспективи зосереджують увагу винятково на проголошенні Центральною Радою закону про національно-персональну автономію. Тим часом досвід її запровадження в Західноукраїнській Народній Республіці (ЗУНР) зазвичай залишається поза увагою як істориків, так і політологів.

Такий статус-кво актуалізує завдання вивчення етнополітичної практики уряду ЗУНР. Актуальним для розробки проблеми, на наш погляд, є й аналіз форм етнополітичної активності суб'єктів політичних процесів та механізму інтеграції національних меншин у систему держав.

Завдання, які намагаємося розв'язати в цій статті, – з'ясувати сутність національно-персональної автономії, її потенційну роль у захисті етнічних інтересів; проаналізувати спробу втілення Західноукраїнською Народною Республікою екстериторіальної автономії в суспільну практику, котру здійснено в умовах її воєнно-політичного конфлікту з Другою Річчю Посполитою.

Численні суперечності, які наприкінці XIX – на початку XX ст. панували серед суб'єктів етнополітичних процесів у поліетнічних імперіях, зумовили актуальність завдання нейтралізації конфліктогенних площин взаємодії «Іншостей». У пошуках засобів для досягнення цієї мети чимало сучасників покликалися до засад автономізму, які поступово формувалися в більш-менш чіткі концептуальні структури. В 1899 р. вони вже розглядалися на Брюннському з'їзді австрійської соціал-демократії. Проект південнослов'янських соціал-демократів з-поміж іншого пропонував ухвалити рішення, за яким «кожен народ, що проживає в Австрії, без відношення до території, яку займають її члени, складають автономну групу, яка цілком самостійно відає всіма своїми національними (мовними і культурними) справами» [10, с. 95]. Тим часом центральний комітет об'єднаної соціал-демократичної партії пропонував концепцію, що поєднала елементи територіального та екстериторіального варіантів автономії: «замість історичних країв коронних мають бути створені національно відмежовані територіальні тіла... Всі самоуправні території одної нації творять разом один національний одноцільний союз, що зовсім автономічно порядкує своїми справами національними» [2, с. 144].

У подальший час концепції територіального та національно-персонального варіантів автономії взяті на озброєння речниками недомінуючих етноконфесійних груп у поліетнічних імперіях, стали складовою їхньої політичної риторики. Йдеться, зокрема, про тих представників польської громадськості, які поклалися на еволюційний шлях (через здобуття територіальної автономії) відродження держави чи тими, хто, враховуючи розчленування Речі Посполитої, зневірився в таку перспективу [22, с. 370]. Такий суспільний фаталізм відобразився і в світогляді частини єврейської громадськості Російської та Австро-Угорської імперій, що призвело до популяризації в їхньому середовищі автономістських поглядів [1, с. 140]. Зрештою наприкінці XIX – на початку XX ст. схожі концепції презентувалися й представниками українського політикуму. Автономії, зокрема, домагалася створена 1905 р. Українська соціал-демократична робітничка партія (есдеки), українські депутати російської Державної Думи 1905-1907 рр., пізніше – Товариство українських поступовців [21, с. 20]. Категоріями автономізму в територіальному та національно-персональному її варіантах оперували й члени української радикальної, соціал-демократичної, національно-демократичної партій, що діяли в Галичині [10, с. 96-98; 2, с. 48].

Перша спроба практичного застосування принципів національно-персональної автономії в цьому регіоні припала на час українського державотворення 1918-1919 рр. Її провісником став з'їзд представників українських партій, що відбувся у Львові 25 березня 1918 р. за ініціативою Української парламентської репрезентації. Його делегати висловили прагнення до здобуття державності, а водночас заявили: «...з'їзд признає полякам, жидам і іншим національним меншинам на цій території повне

забезпечення їх національної автономії та політичної рівноправности» [17 (Т. III), 13]. Через півроку, 18 жовтня 1918 р., Українська національна рада (УНРада) визнала право цих етнонаціональних спільнот на реалізацію національної автономії в майбутній українській державі [17 (Т. IV), с. 115].

З утворенням ЗУНР на заваді безпосереднього впровадження національно-персональної автономії в життя, яка відповідала інтересам дисперсних етнічних груп, стали, з одного боку, розгортання польсько-української війни, з другого – відсутність відповідної законодавчої бази. Не дивно, що існуючу лакуну у правовому полі новоутвореної держави спробували заповнити представники національних меншин – делегати з'їзду Єврейських національних рад (ЄНРад), який відбувся 18-20 грудня 1918 р. у Станиславові.

Вироблена ними платформа передбачала, що організаційно-інституційною основою євреїв стане громада – легітимно заснована асоціація, яка об'єднає представників соціальної групи, що проживають в одній чи кількох місцевостях. Загальнонаціональне представництво пропонувалося формувати шляхом проведення загальних, таємних виборів. Членами Національної палати – вищого органу представництва етнічної групи та наріжного, визначального компоненту структури влади національно-персональної автономії – пропонувалося вважати тих євреїв, що були б обрані до парламенту держави [23, с. 248-249].

Компетенція Національної палати формулювалася в загальних положеннях: керівництво у розв'язанні проблем, пов'язаних із врегулюванням національно-політичних, культурних та релігійних справ євреїв. На фоні цих узагальнюючих формулювань особливого значення набуло закріплення за загальнонаціональним представництвом функції формування складу ЄНРади Східної Галичини. На неї покладалися повноваження виконавчого органу Національної палати [23, с. 248].

Поруч із крайовою національною радою передбачено утворення аналогічних інституцій і на рівні повітів та окремих міст. Якщо їхні репрезентативні повноваження чітко вписуються у вертикаль автономної влади, то адресування їм законодавчих функцій [23, с. 249] вносило певну плутанину в сферу повноважень органів національного представництва.

Незважаючи на це, вироблена учасниками з'їзду платформа визначила основні складові компоненти національно-персональної автономії та окреслила обриси повноважень окремих ланок національного представництва. Водночас, сподіваючись на інтеграцію представників національних меншин в органи державної влади республіки, делегати з'їзду висловилися за забезпечення пропорційного представництва в них євреїв.

Вироблена модель екстериторіальної автономії, на яку зробили ставку східногалицькі політики-євреї, відповідала основним засадам її безпосередніх авторів – австрійських соціал-демократів К. Реннера та

О. Бауера. Їхнє кредо – засада «особистого персонального союзу», яку протиставлено територіальному принципу структуризації спільнот [18, с. 104], вписалося в конструкцію теоретика єврейської концепції національно-персональної автономії С. Дубнова. В шкалі визначених ним суспільних цінностей інтереси держави поступалися первинному критерію суспільної організації – приналежності до нації [14, с. 624-625]. Відтак інтеграція дисперсної етнічної групи в цілість здійснювалася на принципах, які нагадують механізм функціонування конфесійних інститутів: екстериторіальність та персональний зв'язок індивідів з ними. Застосування таких засад призводило до об'єднання представників окремих меншин на платформі національно-персонального союзу [19, с. 14].

Висновок про закономірність озброєння принципами національно-персональної автономії формувала й сама доба. Вона означена становленням національних держав на руїнах імперій і, як результат, імперативом інтеграції невідоміючих соціальних груп у нові політичні реалії із забезпеченням собі максимальних можливостей на розвиток своєї самобутності. До того ж, ухвалення Центральною Радою закону про національно-персональну автономію фактично ознаменувало першу в світовій практиці спробу реалізувати засади екстериторіальної автономії у державному будівництві.

Враховуючи час оприлюднення закону Центральною Радою – 9 січня 1918 р. – логічним бачиться його запозичення євреями Східної Галичини. Проте вироблений їхнім політичним представництвом проект не копіює його. Аналогічний за змістом, він разом з тим не оперує дефініціями «Національного союзу» та «Національних зборів» [12, с. 71-73], які, згідно виробленого в Києві механізму, мали стати серцевиною автономного управління національним життям. Лише на Буковині, яка не тривалий час входила до складу ЗУНР, євреї обстоювали ідею інституціоналізації національних зборів, тим часом як у Східній Галичині планувалося скликання зборів установчих [24, с. 3]. Співпадіння у визначенні організаційно-структурних компонентів автономії в законі Центральної Ради та платформі євреїв Галичини простежується лише в обранні національних рад в якості репрезентативних інституцій національних меншин.

Сформульовані на з'їзді ЄНРад Східної Галичини положення наприкінці того ж місяця передані Державному секретаріату (уряду) [23, с. 249]. Враховуючи те, що протягом всього періоду свого існування ЗУНР змушена була вести війну з Польщею, її провідники так і не встигли виробити закону про національно-персональну автономію. Його загальні обриси відображені в оприлюдненому 1 квітня 1919 р. розпорядженні, адресованому українським повітовим комісарам.

Зміст цього документу зводився до трьох основних положень. Перше – «Стремління жидів до політичної організації (утворення національних рад – *авт.*) не ставити перешкод...» [16, с. 2]. Друге – визначення

повноважень місцевих єврейських рад (захист прав єврейської громадськості, виконання обов'язків, які раніше відносилися до компетенції віросповідних громад, оподаткування їхніх членів). Третє – підтвердження повноважень ЄНРади Східної Галичини як вищої інституції автономної влади євреїв [26, с. 2].

Зауважимо, що згадане розпорядження Державного секретаріату стосувалося винятково євреїв. Питань, пов'язаних із запровадженням автономії для інших національних меншин, цей документ не розглядав. Можна припустити, що це зумовлювалося пасивністю інших дисперсних націй, що проживали на теренах ЗУНР. Так, не демонстрували політичної активності німці Галичини. Утворивши 11 грудня 1918 р. «Німецьку Народну раду в Західноукраїнській Народній Республіці», вони, здається, так і не прилучилися до розробки механізму функціонування екстериторіальної автономії [11, с. 127]. Водночас варто врахувати й те, що члени президії ЄНРади Східної Галичини К. Гальперн і Й. Рубін звернулися до членів Державного секретаріату із клопотанням про оприлюднення окремого розпорядження, що визначало б юрисдикцію автономії євреїв. Причина їхньої ініціативи – розбіжності в інтерпретації повноважень ЄНРад місцевими органами української влади [23, с. 254].

Важливим кроком на шляху її запровадження в суспільну практику стала розробка законопроекту про вибори до сейму Західної області Української Народної Республіки. Українські законодавці врахували побажання речників національних меншин, які прагнули уникнути міжнаціональної конфронтації в боротьбі за мандати. Таке занепокоєння, зокрема, висловлювали галицькі німці та євреї [11, с. 135]. Останні водночас підкреслювали, що запровадження національних курій є важливим елементом реалізації засад автономії [4, с. 2].

Згідно закону про вибори до сейму ЗОУНР від 15 квітня 1919 р., національним меншинам, пропорційно їхній чисельності, забезпечувалося представництво в законодавчому органі республіки. Поруч із 160 українцями, які мали увійти до парламенту, закон резервував 33 парламентських крісла для представників польської громадськості, 27 – для євреїв, 6 – для німців [7, с. 359-360]. При цьому передбачалося, що кожна з націй проводитиме виборчу кампанію в окремих виборчих округах (12 українських, по п'ять польських та єврейських, одному – німецькому).

Узимку – навесні 1919 р. УНРада ухвалила й інші закони, які стали вагомими кроками на шляху практичного втілення засад національно-персональної автономії в життя. Перший з них – закон про використання мови в діяльності органів державної влади. Визначивши статус української мови як державної, закон від 15 лютого 1919 р. стверджував: «Законно признаним національним меншинам полишається свободу уживання як усно, так і в письмах їх матірної мови в урядових зносинах з

державними властями і урядами, публічними інституціями і державними підприємствами» [6, с. 12].

Важливими кроками на шляху реалізації принципів екстериторіальної автономії стало й забезпечення функціонування національної системи освіти. Закон про основи шкільництва в ЗОУНР, що ухвалений днем раніше за закон про мову, звучав в унісон останньому. Навчальний процес в українських державних школах мав проводитися українською. Водночас Державний секретаріат освіти та віросповідань (ДСОВ) декларував, що національним меншинам гарантується право на освіту їхніми рідними мовами. «Близші постанови про школи для національних меншостей, – стверджується в законі, – вирішить окремий закон» [5, с. 3].

Розробку нормативно-правової бази про освіту національних меншин продовжено розпорядженням ДСОВ від 26 березня 1919 р. щодо організації вивчення єврейської мови та історії в ЗОУНР. Воно передбачало обов'язкове студіювання мови в першому та другому класах тих середніх шкіл, де кількість дітей єврейської національності перевищувала половину загального контингенту учнів. У наступні роки навчання дітей у таких навчальних закладах, а також у тих, де кількість євреїв не сягала 50% учнівського загалу, дозволялося запровадження вивчення єврейської мови «як надобов'язкового предмету» (очевидно – факультативного, предмету за вибором учнів). Щодо історії єврейського народу, то розпорядження ДСОВ визначало: «Науку єврейської історії, як тісно зв'язаної з науковою Мойсейовою релігією, належить поки що вести з наукою релігії і на годинах, призначених для того предмету» [8, с. 23-24].

Запроваджена концепція вивчення єврейської мови відповідала жаданням євреїв лише частково. Усвідомлюючи роль мовного фактору у збереженні та плеканні «Я» соціальної групи, відводячи самостійному управлінню освітою помітну роль у конструюванні механізму функціонування національної автономії, учасники грудневого 1918-го року з'їзду ЄНРад домагалися обов'язкового вивчення іврити як у початкових, так і в середніх навчальних закладах. Згідно вироблених на ньому пропозицій, у місцевостях, де кількість євреїв не дозволяла відкрити національних шкіл або відділів у структурі українських чи польських навчальних закладів, вивчення єврейської мови мало забезпечуватися силами приватного шкільництва [23, с. 249]. Сподіваючись на здобуття гарантій на навчання єврейських дітей в освітянських закладах інших націй на принципі пропорційної взаємності, представники ЄНРад водночас визначили вивчення іврити як обов'язкове. Тим часом мові їдиш відведено роль допоміжної лише в початковій школі [23, с. 247; 23, с. 249].

Етноплюральна політика української влади сприяла започаткуванню шкільництва національних меншин. Окремі їхні навчальні заклади, як ось німецько-євангелістська гімназія в Станіславі, що відкрилася 10 лютого 1919 р. [11, с. 138], утворювалися, випереджаючи формування відповідної нормативно-правової бази. Проте важливо інше: вона, як і

інші освітянські заклади німців та євреїв (поляки не скористалися можливістю налагодження національного шкільництва) [9, с. 99], стали тими центрами, де реалізовувалися принципи автономного управління національною освітою.

Етнополітична практика засвідчила факт дотримання українською владою курсу на запровадження засад національно-персональної автономії в життя. При цьому окреслилася така система організації інститутів влади, де поруч із державними органами легітимно функціонували інституції національних меншин. Йдеться зокрема про легалізацію інституту їхніх рад, створення правового підґрунтя для врегулювання ними культурно-освітніх, віросповідних справ тощо на засадах автономного управління (згідно розпорядження Державного секретаріату, утворення ЄНРад «...є виключно чисто жидівською справою, до якої державні влади не повинні цілком вмішуватися» [16, с. 2]). Утворена за національним принципом вертикаль – від місцевих до загальнокрайової рад – відповідала політичним вимогам дисперсних етнічних груп і, зрозуміло, створювала сприятливі умови для плекання ними своєї культурної самобутності.

Водночас окремі постанови української влади сприяли перетворенню національних меншин із суб'єктів у об'єкти етнополітичних процесів. Йдеться, передусім, про діяльність національних рад, ухвалу УНРади від 18 листопада 1918 р. про утворення при уряді секретаріатів з польських, єврейських та німецьких справ [13, с. 1], заснування посади «комісара з єврейських питань» (20 квітня 1919 р.), який призначався головою Державного секретаріату за рекомендацією ЄНРади та мав здійснювати безпосередній зв'язок між нею та урядом [23, с. 293-294].

Швидкоплинний період українського державотворення, протягом якого відбувалося впровадження в життя інституту екстериторіальної автономії, засвідчив, що центральна влада приділяла особливу увагу справам євреїв. Імовірно це пояснюється, з одного боку, їхньою значною чисельністю – приблизно 10% населення краю, активністю євреїв у прагненні забезпечити свої права на самостійне управління національними справами, з другого – протиставленням українській державі поляків та пасивністю і незначною чисельністю німців. Водночас слід врахувати й те, що східногалицькі євреї делегували своїх представників (Л. Райх, М. Рінгель, Й. Танненбаум) до складу Комітету єврейських делегацій на Паризькій мирній конференції. В умовах, коли терези перемогли у війні схилилися на бік Польщі, «керівництво ЗОУНР, – стверджує О. Павлишин, – не приховувало, що така [значна] увага до єврейського питання викликана можливим впливом світового єврейства на рішення Мирного конгресу в Парижі» [15, с. 142].

Антитезою цим міркуванням є факт визнання українськими політиками прав національних меншин на автономію ще до початку державотворчого процесу. Проте навіть у випадку визнання дієвості зовніш-

нєополітичного фактору як корелянти внутрішнього урядування української влади це не применшує значення досвіду її політики щодо невідоміючих соціальних груп. Ухвала УНРади про створення в структурі уряду національних секретаріатів та закон про вибори стали тими безпосередніми кроками, які, у випадку подальшого розвою українського державотворення, сприяли б залученню національних меншин до участі в державному управлінні.

Отже, обрання владою ЗУНР–ЗОУНР національно-персональної автономії в якості стратегії державної політики стало продовженням курсу започаткованого Центральною Радою. Хоча східногалицькі законодавці так і не виробили окремого закону, який регламентував би принципи функціонування екстериторіальної автономії, сама етнополітична практика влади вивела ЗУНР–ЗОУНР на один щабель із тими поодинокими країнами Європи (зокрема, Литвою та Естонією), в яких протягом міжвоєнного періоду розвивався інститут екстериторіальної автономії. Цей курс засвідчив, з одного боку, відмову лідерів західних українців від спроб асиміляції національних меншин, з іншого, сприяв їхній культурній інтеграції при одночасному розвитку власного соціокультурного «Я». Стратегія УНРади та Державного секретаріату визначила курс на створення атмосфери культурного плюралізму, який, у випадку продовження державотворчого процесу, очевидно призвів би до мінімізації міжетнічних суперечностей.

Література

1. Горовская Н. Ф. «Теория автономизма» в фокусе идейно-политической борьбы вокруг еврейского вопроса / Н. Ф. Горовская // Пам'ятати заради життя. Матеріали «круглого столу» з приводу 40-річчя загибелі членів Єврейського антифашистського комітету. Київ, серпень 1992. – К., 1993. – С. 138-145.
2. Жерноклеєв О. Українська соціал-демократія в Галичині. Нарис історії (1899-1918) / О. Жерноклеєв. – Вид. 2-е, доп. – К., 2000. – 168 с.
3. Жидівська Національна Рада // Діло. – 1918, 22 листопада. – С. 3.
4. Життя Жидів // Нове життя. – 1919, 10 квітня. – С. 2.
5. Закон з дня 13 лютого 1919 про основи уладження шкільництва на Зах[ідній] Обл[асти] Української Народної Республіки // Вістник Державного Секретаріату освіти і віросповідань. – Станиславів, 1919. – 1 березня. – Ч. 1. – С. 3.
6. Закон Української Національної Ради про мови // Вістник державних законів і розпоряджень Західної Области Української Народної Республіки. – Станиславів, 1919. – 2 березня. – Вип. 3. – С. 12.
7. Закон Української Національної Ради про Соїм // Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923. Документи і матеріали: В 5-ти т. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2001. – Т. 2. – 712 с.

8. Заряджене Державного Секретаріату освіти і віросповідань в справі науки єврейської мови і єврейської історії в середніх школах Західної Области Української Народної Республіки // Вістник Державного Секретаріату освіти і віросповідань. – Станиславів, 1919. – 1 квітня. – Ч. 2. – С. 23-24.
9. Литвин М. Історія ЗУНР / М. Литвин, К. Науменко. – Львів: Інститут українознавства НАНУ; Видавнича фірма «ОЛПР», 1995. – 368 с.
10. Макарчук С. А. Этносоциальное развитие и национальные отношения на западноукраинских землях в период империализма / С. А. Макарчук. – Львов: Издательство при Львовском государственном университете издательского объединения «Вища школа», 1983. – 255 с.
11. Монолатій І. Від контактів до співпраці: соціально-економічне становлення та культурний розвиток німців у Галичині / Іван Монолатій. – Коломия, 2002. – 228 с.
12. Національні відносини в Україні у ХХ ст. Збірник документів і матеріалів / Упор. М.І.Панчук та ін. – К.: Наукова думка, 1994. – 558 с.
13. Національні меншости в Західно-Українській Народній Республіці // Діло. – 1918, 21 листопада. – С. 1.
14. Очерк истории еврейского народа / Под ред. Ш. Эттингера: В 2-х ч. – Б. м., 1994. – Ч. 2. – 859 с.
15. Павлишин О. Формування та діяльність представницьких органів влади ЗУНР-ЗОУНР (жовтень 1918 – червень 1919 рр.). Дис. на здобуття вченого ступеня канд. іст. наук. На правах рукопису. – Львів, 2001. – 226 с.
16. По Україні. Урегулювання жидівських автономічних справ в З.О.УНР // Републіка. – 1919, 1 квітня. – С. 2.
17. Стахів М. Західня Україна. Нарис історії державного будівництва та збройної і дипломатичної оборони в 1918-1923 рр.: У 4-х т. / М. Стахів. – Скрентон: Український робітничий союз. Національно-освітня бібліотека, 1960. – Т. III; Т. IV. – 192 с.
18. Устименко В. Національно-персональна автономія: теорія, історія, практика / В. Устименко // Наукові записки. Збірник. – К., 1998. – Серія «Політологія і етнологія». – Вип. 5. – С. 104-113.
19. Шаумян С. О национально-культурной автономии / С. Шаумян. – М., 1959. – 49 с.
20. Шевченко А. Автономія етнічна / А. Шевченко; В. Б. Євтух, В. П. Трощинський, К. Ю. Галушко та ін. Етносоціологія: терміни та поняття. – К., 2003. – С. 226-233.
21. Шульгин О. Автономія / О. Шульгин; Гол. ред-р В.Кубійович // Енциклопедія Українознавства. Словникова частина. – Львів, 1993. – Т. I. – С. 18-21.
22. Bierzanek R. Autonomia narodowa / R. Bierzanek // Sprawy Narodowościowe. – 1937. – №4-5. – S. 359-404.

23. Gelber N. M. The national autonomy of Eastern-Galician Jewry in the West-Ukrainian Republic, 1918-1919 / N. M. Gelber // A History of Polish Jewry during the revival of Poland. – New-York: Shengold Publishers, 1990. – P. 221-232.
24. Manifest zjednoczonych stronnictw żydowskich na Bukowinie // Nowy Dziennik. – 1918, 29 października. – S. 3.

Стаття надійшла до редакційної колегії 10.09.2016 р.

*Рекомендовано до друку д.політ.н., професором **Монолатієм І.С.**,
д.політ.н., професором **Романюком А.С.** (м. Львів)*

**INSTITUTE OF NATIONAL PERSONAL AUTONOMY:
THE EXPERIENCE OF IMPLEMENTATION
IN THE WESTERN UKRAINIAN PEOPLE'S REPUBLIC**

M. M. Gon

*Rivne State University of Humanities;
33028, Rivne, S. Bandery Str., 12;*

ph. +38 (098) 2702863; e-mail: gon.maksym@gmail.com

The article deals with the origins of the principle of national personal autonomy and its essence, defending the principle of autonomy as a mean of protecting of the interests of their “own” by those social groups whose members have common social and cultural values. The feature of introduction of national personal autonomy in Western Ukrainian People's Republic is that the political elite of this country tried to put it into the social practice in conditions of the military-political conflict.

Key words: *national personal autonomy, extraterritorial autonomy, Western Ukrainian People's Republic, national minorities, Jews.*